

Naš je filozof proveo svoj eksperiment u dvije etape. Najprije u prvoj glavi, prvog dijela, on pokušava "dokazima odozgor *apriori* pokazati da postoji Bog kao Apsolutni bitak i da on svojom biti nužno određuje štosstvo i kakvoće svega izvan sebe" (str. 18). Ovo je pozitivni dio Brajičićeva eksperimenta, kojim je, kako smatra, pokazao ispravnost realne metafizike.

Potom, u drugoj glavi ovog istog dijela, pokazuje "neodrživost Kantove transcendentalne metode i neopravdanost njegova zabacivanja skolastičke dijalektike" (str. 75). Pokazuje, nadalje, neispravnost njegova agnosticizma, negirajući vrijednost Kantovih subjektivističkih tvorevina prostora i vremena kao i ideja čistoga razuma. Autor ovdje "obračunava" i s drugim sličnim sustavima (skeptizam, pozitivizam i hegelijanizam). Ovaj dio knjige nosi naslov "Transcendentalni i antitranscendentalni filozofski sustavi".

U drugome dijelu knjige, pod naslovom "Transcendentna metodika", autor postavlja neke metodološke zaključke i razvija teme koje mu se nameću nakon obavljenog filozofskog eksperimenta. Prvotna mu je nakana ovdje upoznati čitatelja s metodom ekperimenta, koja je po njemu obvezatna u filozofskom istraživanju. Ovdje se, osim spomenute metode, susrećemo i s izradom jedne egzistencijalne antropologije sa svim njezinim djelovima.

Čitatelj će odmah primijetiti da je autor strukturu za svoju knjigu posudio od Kanta, iz njegova djela *Kritika čistoga uma*. On je to, kako sam kaže, učinio namjerno, čak se je u svome eksperimentu držao i drugih njegovih smjernica; što zapravo samo uvećava vrijednost ovog nadasve originalnog pokušaja kritike Kantove misli.

Ovo doista originalno djelo ima i izuzetno vrijedan "Dodatak", u kojemu se donosi osamnaest *fragmenta philosophica*. Autor u njima donosi svoje filozofske misli i poglede na razne probleme, a sve u svjetlu svojih originalnih spoznajnih dosega iznesenih u ovoj knjizi.

Borislav Dadić

MAJKA NEŽELJENIH, ODBAČENIH, SIROMAŠNIH

Razmišljanje u povodu smrti Majke Terezije

"Na svijetu ima mnogo ljudi koji umiru jer nemaju komad kruha, ali ih ima mnogo više koji umiru jer ih nitko ne voli." (Majka Terezija)

Kad je u ljeto prošle godine Majka Terezija dospjela u calcuttsku bolnicu "Woodlands Nursing Home", svi smo sa strepnjom očekivali

ishod liječenja. Ljudi su diljem svijeta molili Boga da se oporavi njezino krhko tijelo i očuva čvrstoća njezina snažnog i granitnog duha. Konačno, bili smo sretni – Majka Terezija je prizdravila. Međutim, kad smo to najmanje očekivali, njezino slabašno srce nije izdržalo.

Majka Terezija je sa svojim sestrama Misionarkama ljubavi pomagala siromašnima, bolesnima i svim ljudima kojima je pomoć potrebna, bez obzira na njihovu vjeru, nacionalnu pripadnost, svjetonazor i drugo. Ona je posebnu ljubav i skrb poklanjala oboljelima od side. Za nju koja je čitav svoj život darovala nemoćnima, napuštenima, bolesnima, najsiromašnjima među siromašnima – ovi su bolesnici “sveci modernog doba”, “novi sveci Crkve”. U svojim pregnućima da pomogne ljudima Majka Terezija obišla je cio svijet. Nju i njezine sestre primali su velikani i moćnici današnjice, sve države svijeta: demokratske i totalitarističke, zapadne i istočne, kršćanske i muslimanske. Za svoj nesebični, požrtvovni i samoprijegorni altruizam Majka Terezija dobila je mnoštvo priznanja, odlikovanja, nagrada i počasnih doktorata.

Majka Terezija! To je ljubav i dobrotu. Žrtva, neprestano davanje i darivanje. Čitav dugi iscrpljujući život posvećen najnemoćnijima, najsiromašnjima, najbjeđenijima. Dok je kucalo njezino veliko srce, svijet je bio uzvišeniji, jači i bogatiji za jednu golemu čovječnost božanskog nadahnuća.

Ljudska je bijeda tužna i beskrajno bolna. Sva nastojanja pojedinca da je barem malo ublaže možda su jedva vrijedni pokušaji da se manjom učini nebriga prema čovjekovoj patnji. Svejedno, u težnjama humanosti ne smijemo se obeshrabriti. Neka nas motivira jasnoća misli koju je Majka iskazala ovom metaforom: “Dobro što činimo samo je kapljica u oceanu, ali bi ocean bez te kapljice bio manji.”

Za života skrušena, plemenita, ponizna, tjelesno nejaka i ozbiljno bolesna - ona i danas, premda mrtva, inspirira, potiče i hrabri one koji su na rubu života i bez ikakve snage. I one koji su izgubili svaku nadu. Majka Terezija je izvor ljubavi koja sjaji u predjelima i djelićima ove napaćene zemlje, gdje ne stižu zraci ljudske topline, gdje odjekuje samo plač i vapaj iznemoglih, ostavljenih i zaboravljenih.

Zbogom, majko neželjenih, odbačenih, siromašnih, obsovravljenih, nemoćnih, bolesnih, nezbrinutih, ojađenih, prezrenih. Zbogom, majko skrušenosti, skromnosti, plemenitosti, suosjećajnosti, neizmjerne ljubavi, neograničene ljudskosti. Zbogom, majko - sunce ljubavi, koje blista i svijetli tamo gdje se čuju samo uzdasi poniženih, ostavljenih, napuštenih i beznadnih. Zbogom, majko - plamenu koji

griješ ohladnjele i promrzle, luču koji ukazuješ smjerove naših kretanja u tami.

Majko!

Neka duša Tvoja nađe mir i spokoj na putima beskrajnosti, na stazama nepojmljivosti, u hodu prema Tajanstvu i Transcendenciji. Neka Ti dobrostivost Gospoda otvori Rajske dveri i udijeli sve Božje milosti. Neka Te Svemogući primi uz svoj Nebeski tron. Jer, u ovom nestalnom, tjeskobnom, mučnom i nespokojnom vremenu svijetu je potreban Tvoj zagovor pred Bogom. Nas obične ljude raznose i razdiru banalnosti, trivijalnosti i gorčine svakidašnjice. Obeshrabreni smo, umorni i izgubljeni od svekolike tehnologizacije, kibernetike i kompjutorizacije, sveopće uniformnosti, beznadnosti, uzaludnosti, bescilja, pomanjkanja vjere, obezvrijeđene istine, degradacije ljubavi, destrukcije uzvišenosti i etike, gdje je sve otuđeno, komercijalizirano i dehumanizirano. Gdje je sve automatizirano do nezamislive bešćutnosti, a ljudska misao kao da je iščezla unepovrat. Gdje je, čini se, materijalizirana i sama ideja Vječnosti. Stoga, pomози nam. Okrijepi nas nepokolebljivošću svoje vjere u Isusa.

Recite, o, recite vi, sebeljubivi, tašti, nezasitni, častohlepni, ravnodušni na tuđe jade i nevolje, vi gramzivi ljudi – koji ne shvaćate da na ovaj svijet dolazimo goli i bos i da ga ostavljamo ne noseći ništa sa sobom, zašto Stvoritelj među nama uzima najpotrebnije, najvrjednije, nabolje?

O, Bože! Kako su daleke, nedohvatne, nedokučive zagonetne i obasute misterijima staze Tvoje!

Neven Bogdanić